

Deri te:

-Biroja për Zhvillimin e Arsimit

-Ministria e Arsimit të RMV-së

Universiteti i Tetovës - Fakulteti Filozofik

REAGIM I KATEDRËS SË HISTORISË

Bazuar në konceptcionin e ri për arsimin fillor, Katedra e Historisë pranë Fakultetit Filozofik në Universitetin e Tetovës, në parim shpreh dakordim të plotë për domosdoshmërinë e aprovimit të programit të ri mësimor, për lëndën e historisë për shkollën fillore dhe të mesme. Por, duke ndjekur aktivitetin rreth përpilimit të programit dhe analizuar programet e reja të publikuara për lëndën mësimore të historisë dhe shoqërisë për kl.V, kl.VI dhe VII-të, në arsimin fillor, evidentuam disa vërejtje serioze, të cilat sipas vlerësimit tonë janë të kontestueshme, meqë:

-Në këtë grup punues për përpilimin e programit mësimor të historisë nuk janë përfshirë historianë shqiptarë, derisa në komisionin paraprak kanë qenë 4 anëtar shqiptarë nga 11 anëtarët e komisionit.

Si epilog i mospërfshirjes së historianëve shqiptarë janë evidentuar përmbajtje jo shkencore, si p.sh.:

-*"Ilirët dhe Dardanët"*, (Programi i kl. VI-të fillore) nuk është shkencore, meqë *Dardanët* janë njëri nga fiset Ilire. Një përmbajtje e këtillë jo vetëm që është jo shkencore, por është një tentative për të shpëputur *Dardanët* nga trugu i fiseve Ilire;

-*"Shqipëria në Mesjetën e hershme"*, (Programi i kl.VII-të fillore);

-*"Shqipëria në Mesjetën e zhvilluar"*, (Programi i kl. VII-të fillore) dhe

-*"Kryengritja e Skënderbeut"* (Programi i kl. VII-të fillore).

Titujt e përmbajtjeve nuk janë shkencore, sepse në Mesjetën e hershme, të mesme dhe të zhvilluar nuk ka ekzistuar nocioni *"Shqipëri"*, meqë atëbotë shqiptarët janë quajtur *"Arbër"* dhe logjikisht vendi ku kanë jetuar është quajtur *"Arbëri"*.

-Përmbajtjet, respektivisht struktura e përmbajtjeve, rrjedhimisht edhe standardet dhe shembujt e aktiviteteve si pjesë e programeve, konstatojmë se nuk përmbushin pasqyrimin e mjaftueshëm dhe adekuat të historisë së popullit shqiptar. Qasja e këtillë hera herës është fragmentuese, sipërfaqësore dhe nuk ndjek linjën e parimit didaktik kronologjik me ç'rast prodhon konfuzion kronologjik dhe mospeshim adekuat historik të ngjarjeve dhe proceseve në historinë e popullit shqiptar;

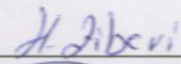
-Në aspektin e përfaqësimit dhe krahasimit me numrin e përmbajtjeve të historisë së popujve të Ballkanit vërehen ndrydhje të ndjeshme në disfavor të historisë së popullit shqiptar. Bazuar në përfaqësimin numerik të programeve të vjetra klasa 6 kishte 4 njësi, tek programet e reja për klasën 6 ka 1 ose 2 njësi, ndërsa klasat 7 kanë pasur 10 njësi, tani kanë 3 ose 4 njësi, ky moment mund të vërehet dukshëm në drejtim të zvogëlimit ose përgjysmimit të përmbajtjeve që trajtojnë historinë e popullit shqiptar. Gjithsesi se është e drejtë që përmbajtja e programeve duhet të ndjek parimin e aftësive dhe moshën e nxënësve, ndërkaq ky parim duhet zbatuar në mënyrë proporcionale dhe adekuate në raporte të përfaqësimit të historisë së popujve që jetojnë në RMV. Rjedhimisht konstatojmë se formati i këtillë i programit ka lëshime të ndjeshme në raport me reflektimin e përbërjes multietnike të shtetit tonë. Së këndejmi, jemi të bindur se e gjithë kjo do të reflektojë drejt varfërimit të interkulturalitetit historik dhe atij aktual në shoqërinë tonë.

Duke u mbështetur në argumentet e mësipërme dhe duke patur parasysh senzivitetin e kësaj çështjeje, apelojmë dhe njëherit shpresojmë se ka mjaftueshëm kohë që Ministria e Arsimit të RMV-së, akoma pa i miratuar tekstet shkollore (të cilat sipas informatave tona janë në proces të miratimit), të zbatojë mekanizma adekuat për të ndërmarrë aktivitete në drejtim të përfilljes së vërejtjeve dhe sygjërimeve tona për të patur programe mësimore të cilat sigurojnë pranueshmërinë inkluzive për të gjithë nxënësit në RMV, si qasje e cila buron nga standardet nacionale të parashtruara në preambulën e secilit program.

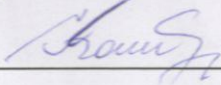
Shpresojmë se reagimi ynë, si profesionist të shkencës së historisë do të kuptohet drejtë, në të mirë të realizimit sa më të sukseshëm të Programit të historisë për klasët fillore dhe të mesme.

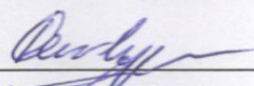
Me respekt.

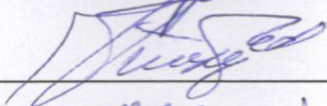
Profesorët e katedrës së historisë pranë Fakultetit Filozofik – UT.

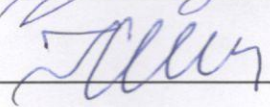
Prof. dr. Hiriete Ziberi _____ 

Prof. dr. Zeqirja Rexhepi _____ 

Prof. dr. Fehari Ramadani _____ 

Prof. dr. Qerim Dalipi _____ 

Prof. dr. Zeqirja Idrizi _____ 

Prof. dr. Isak Sherifi _____ 

Tetovë, 02.06.2025

до:

-Биро за развој на образованието

-Министерство за образование на Република Северна Македонија

Универзитет во Тетово - Филозофски факултет

РЕАКЦИЈА ОД КАТЕДРА ЗА ИСТОРИЈА

-Врз основа на новиот концепт за основно образование, Катедрата за историја на Филозофскиот факултет при Универзитетот во Тетово, начелно изразува целосна согласност за неопходноста од одобрување на новата наставна програма по предметот историја за основните и средните училишта. Меѓутоа, следејќи ја активноста околу составувањето на програмата и анализирајќи ги новите програми објавени за предметот историја и општество за V, VI и VII одделение во основното образование, идентификувавме неколку сериозни забелешки, кои според нас се спорни, бидејќи:

- Во оваа работна група за составување на наставната програма по историја не биле вклучени албански историчари, додека претходната комисија имаше 4 членови Албанци од вкупно 11 членови на комисијата.

Како епилог на невклучувањето на албанските историчари, идентификувани се содржини и терминологија кои не се научно потврдени, како што се:

- „Илирите и Дарданите“ (основна наставна програма VI одделение) не е научна, бидејќи Дарданите се едно од илирските племиња. Ваквата содржина не само што е ненаучна, туку е обид да се одвојат Дарданите од стеблото на илирските племиња;

„Албанија во раниот среден век“, (VII одделение за основно училиште);

„Албанија во развиениот среден век“, (Програма за основно училиште VII одделение) и

„Скендербегово востание“ (Наставна програма за VII одделение за основно училиште).

- Насловите на содржините не се научни, бидејќи во раниот, среден и развиен среден век поимот „Албанија“ не постоел, бидејќи во тоа време Албанците се нарекувале „Арбер“ и логично местото каде што живееле се нарекувало „Арбери“.

- Сметаме дека содржините, односно структурата на содржините, а со тоа и стандардите и примерите на активности како дел од програмите, не даваат доволен и адекватен одраз на историјата на албанскиот народ. Таквиот пристап во некои наврати е фрагментарен, површен и не ја следи линијата на хронолошкиот дидактички принципи, при што создава хронолошка конфузија и неадекватна историска тежина на настаните и процесите во историјата на албанскиот народ;

-Во однос на застапеноста и споредбата со бројот на содржините од историјата на народите на Балканот, се забележуваат значителни искривувања на штета на историјата на албанскиот народ. Врз основа на нумеричкиот приказ на старите програми, 6-то одделение имало 4 единици, во новите програми за 6-то одделение има 1 или 2 единици, додека 7-то одделение имало 10 единици, сега имаат 3 или 4 единици, овој момент може јасно да се забележи во смисла на намалување или преполовување на содржинатите во однос на историјата на албанскиот народ. Секако правилно би било содржините на програмите да

ја следат принципот на способностите и возраста на учениците, но овој принцип би требало да се применува пропорционално и адекватно во однос на претставувањето на историјата на народите кои живеат во РМВ. Следствено, констатираме дека овој формат на програмата има значителни недостатоци во однос мултиетничкиот состав на нашата држава. Затоа, убедени сме дека сето тоа ќе се одрази кон осиромашување на историската и актуелната интеркултуралност во нашето општество.

-Врз основа на горенаведените аргументи и со оглед на чувствителноста на ова прашање, апелираме и истовремено се надеваме дека има доволно време Министерството за образование на Република Северна Македонија, пред одобрување на учебниците (кои според нашите информации оваа постапка е во тек), да спроведе соодветни механизми за преземање активности во насока на земање предвид на нашите согледувања и сугестии за да се обезбеди адекватен во изработка на наставните планови и програми и учебници при што истите би биле инклузивно прифатени од сите ученици во Република Северна Македонија, инклузивност која е изразена во националните стандарди наведени во преамбулата на секоја наставна програма.

Се надеваме дека нашата реакција, како професионалци во науката по историја, ќе биде правилно третирана, во интерес на најуспешното спроведување на Програмите по историја во основното и средните образование.

Со почит.

Професори на секторот историја на Филозофскиот факултет - УТ.

Проф. Д-р. Хириет Зибири H. Ziberi

Проф. Д-р. Зеќирја Рецепи Zećirja Rećepi

Проф. Д-р. Фехари Рамадани Fehari Ramadani

Проф. Д-р. Керим Далипи Kerim Dalipi

Проф. Д-р. Зеќирја Идризи Zećirja Idrić

Проф. Д-р. Исак Шерифи Isak Šerifi

Тетово, 02.06.2025